

СТЕНОГРАМА

круглого столу на тему: "Обговорення внесених Президентом України проектів законів "Про Вищий антикорупційний суд" і про внесення змін до Закону України "Про судоустрій та статус суддів" у зв'язку з прийняттям Закону України "Про Вищий антикорупційний суд" та інших альтернативних законопроектів, внесених народними депутатами України"

24 січня 2018 року

Веде засідання заступник голови Комітету з питань запобігання і протидії корупції ПОПОВ І.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, є пропозиція ще 5 хвилин почекати, власне, авторський колектив президентського законопроекту, дуже хотілось би, щоб вони були з нами з самого початку, тому що в принципі головна дискусія це буде між авторами законопроекту та народними депутатами і тими, хто вже висловив свої письмові пропозиції. І саме тому я сподіваюся, вони скоро будуть, вони підтверджували свою участь, і ми їх чекаємо. Інакше, через 5 хвилин будемо починати.

Шановні колеги, вибачте, тоді за затримку. Ми провели консультації, і група авторського колективу зараз вирішить, хто буде представляти їхні законопроекти. Дійсно, вони як розробники зможуть вислухати всю критику, всі зауваження, всі пропозиції.

Перш за все хочу сказати, що у нас двомовний круглий стіл. Тому що цей законопроект, ця тема викликала дуже велику міжнародну увагу. Саме тому переклад українська, англійська, у нас забезпечений, будь ласка, користуйтеся, хто однією з цих мов не володіє.

Ми проводимо цей круглий стіл на базі нашого Комітету з питань протидії і запобігання корупції, тому що хоч він і не є основним у розгляді законопроектів, пакету законопроектів про Вищий антикорупційний суд, все одно для нашого комітету дуже важливим є це питання, і, звичайно, ми дуже

серйозно ставимося до його розгляду, і хотіли використати цей тиждень роботи в комітеті для того, щоб почати дискусію, які є там ключові моменти, проблеми з цим, коли дійде до офіційного розгляду, щоб депутати, члени комітету, вже були підготовлені до голосування і до, можливо, якихось протокольних зауважень, пропозицій, а потім і до подачі поправок. Я впевнений, що від членів нашого комітету у нас буде багато поправок.

Сьогоднішній захід ми проводимо спільно з Програмою РАДА за підтримки USAID, як і багато інших заходів в нашому комітеті. Ми вдячні нашим партнерам за те, що ми разом так працюємо.

Ми запросили до обговорення авторів законопроектів, членів нашого комітету, експертів та науковців. Я хотів би пройтися трохи по списку запрошених, тому що не всі один одного знають. Але в будь-якому випадку всіх виступаючих прошу починати потім свої ремарки із представлення себе, тому що ведеться стенограма, і, можливо, ми це потім узагальнимо у вигляді якогось матеріалу.

Тобто перш за все у нас запрошені автори законопроектів. Найбільшу увагу і найбільшу критику навіть викликав законопроект, внесений Президентом України, ми все ще очікуємо представника Президента Ірину Степанівну Луценко, яка попередньо підтвердила свою участь. Але у нас також присутній авторський колектив, який, власне, і напрацьовував цей законопроект, при виступах вони, звичайно, представлять себе.

Також ми чекаємо колегу із профільного комітету, які повинні будуть дати головний висновок і які будуть зводити таблицю до другого читання, це Комітет з питань правової політики, і Андрій Помазанов попередньо підтвердив участь. Ми також все ще його очікуємо.

У нас представлені на сьогоднішньому заході міжнародні організації. Це програма "Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні" в особах головної команди: це Ека Ткешелашвілі, це Клеменс Мюллер, це Галина Кохан. У нас представлений голова Офісу Ради Європи в Україні пан Мортен Енберг. У нас представлена Консультативна місія Європейського

Союзу в Україні на чолі з Аланом Скурбаті і Артуром Гебелом. У нас Представництво Європейського Союзу в Україні в особі Манфреда Саламантаса. Представництво Міжнародного валютного фонду в Україні, які виклали свої досить чіткі оцінки і рекомендації до внесеного законопроекту. Ми раді вітати Йоста Люнгман та їхню команду. У нас представлений Світовий банк в Україні, які так само виклали свої рекомендації і бачення, що робити з даною темою, на чолі із Сату Кахконен.

У нас є представники Міністерства юстиції, а саме Департаменту з питань правосуддя та національної безпеки на чолі з Олександром Олійником, директором департаменту. Представники Генеральної прокуратури України. Раді вітати Курапова Миколу Володимировича. У нас заступник голови Вищої ради правосуддя Вадим Беяневич. А також представники міжнародних та громадських організацій. Я всіх зараз представляти не буду. Хочу лише сказати, що особливе завдання у нас від комітету для нашої науково-експертної ради, і тому ми до них будемо задавати найбільше запитань, власне, для оцінки цього законопроекту. І тому ми дуже раді, що сьогодні з нами Журавльов Дмитро Володимирович і Галунко Валентин Васильович.

Голова, виконуючий обов'язки голови комітету Юрій Петрович Савчук працює зараз в окрузі, доручив мені провести модерацію цього заходу як заступнику голови цього комітету – Ігор Попов.

Ми пропонуємо досить швидко працювати. І для основних доповідей ми пропонуємо по 5 хвилин. Це для тих, хто вже готував доповіді, це для авторів законопроектів і авторів основних оцінок. Для обговорення пропонується по 3 хвилини. І пропонуємо, щоб спочатку виступили автори законопроектів, хоча у нас представлена лише одна група, ми запрошували всіх. Щодо інших, я думаю, ви всі ознайомилися з відмінностями між законопроектами.

Потім я запропоную членам нашого комітету, оскільки у нас проводили дискусію, висловити свою позицію, хто буде готовий, хто захоче, це пізніше.

Потім народних депутатів від інших комітетів із своєю позицією і потім дискусія запрошених. І я пропонував би почати, власне, з дискусії запрошених представників Світового банку, Міжнародного валютного фонду, тому що всі читали їх рекомендації, але в даній дискусії, я думаю, вони б могли висловити свою позицію першими.

Ми планували весь захід десь завершити протягом двох годин, оскільки ми почали трохи із запізненням, я думаю, на початку третьої ми закінчимо дискусію, все, що розумне, все, що головне, я думаю, ми встигнемо висказати. Якщо буде потреба, то ми, звичайно, попрацюємо довше.

Почну з короткого вступу про свою оцінку всього цього процесу. Я думаю, що ми всі зацікавлені в тому, щоб покращити боротьбу з корупцією, у нас в жодного з присутніх немає, хто думав би інакше, і ми всі зацікавлені в створенні Вищого антикорупційного суду. Хоча, звичайно, у кожного експерта, у кожного політика є свої нюанси в оцінці тих текстів законопроектів, які подаються. Минулого пленарного тижня, нагадаю, Верховна Рада України не змогла включити до порядку денного подані законопроекти про Вищий антикорупційний суд. Автори законопроектів попередньо всі заявили, що впевнені в своїх позиціях і не збираються відкликати свої законопроекти. У зв'язку з цим, що ми можемо прогнозувати, що зареєстровані законопроекти всі і основні чотири альтернативних, і законопроекти, які вносять зміни та доповнення в інші закони, що стосуються регулювання судової діяльності, вони всі будуть автоматично включені до порядку денного сесії пакетом, як це ми завжди робили, на початку кожної сесії. І потім вони попадуть на розгляд комітетів. Тобто не виключно, що навіть в перший пленарний тиждень буде можливість розглядати їх в комітеті як в нашому, так і у профільному Комітеті правової політики, якщо у вівторок 6 числа на відкритті сесії Верховної Ради вони будуть включені. Тому що, звичайно, всі зацікавлені вже вивчили тексти і в принципі готові до розгляду.

Якщо почати дискусію про відкликання і цих законопроектів, я боюся, що ми зможемо відкла... то тоді, таким чином, ми відкладемо процес розгляду відповідного створення Вищого антикорупційного суду ще на три місяці, ми пам'ятаємо минулу дискусію. Зараз маємо п'ять законопроектів, якщо хоч один із авторів відмовиться відкликати свій законопроект, ми матимемо досить довгий процес. І це одне із питань, яке я пропоную сьогодні розглядати, власне, технічно, що ми всі разом повинні зробити, щоб не затягувати цей процес.

У виступах, прошу концентруватися на питаннях, які становлять предмет відання перш за все нашого комітету все-таки, а саме, яким має бути Вищий антикорупційний суд, щоб він покращив ефективність роботи всієї системи боротьби з корупцією, яку зараз багато критикують, кожен за ту чи іншу ланку цієї системи.

Головне питання, як я розумію, всіх хвилює, яке найбільше дискутується, - це як забезпечити незалежність роботи такого суду. Пропонується кілька моделей того, як забезпечити, з одного боку, дотримання принципу суверенітету у відборі суддів, з іншого боку, як врахувати міжнародні стандарти так як залучити іноземних фахівців до процесу відбору і оцінювання кандидатур суддів. З тим, щоб до цього суду і до суддів ні в кого не було жодної підозри і жодної претензії.

Я пропоную не лише дискутувати про те, як краще перекласти слово "special" у рекомендаціях Венеційської комісії. Але і так само як створити ту систему, яка забезпечить відбір і матиме і довіру, і відповідальність суспільства.

Друге питання, яке дискутувалося багато, яке, думаю, сьогодні будемо згадувати, - це питання підслідності. Є пропозиція відбирати справи для Вищого антикорупційного суду або по органу ведення досудового слідства, тобто перш за все або виключно справи, які веде НАБУ, по кваліфікації злочину, відповідно по переліку статей, або по величині збитку, або

створити якийсь комплексний критерій. Я бачу також, різночитання в оцінках експертів, в оцінках авторів законопроектів.

І тому пропоную вивчити... принагідно хочу подякувати за матеріали, які нам надали, вони є у вас. Це матеріали щодо міжнародного досвіду та пропозицій щодо роботи Антикорупційного суду в Україні, який розробив проект USAID "Нове правосуддя". Там є досить багато уроків щодо інших країн, у тому числі щодо цього аспекту, про який я зараз говорив щодо того, яка має бути підслідність у Вищого антикорупційного суду. Тому що в деяких країнах, які обмежували юрисдикцію Антикорупційного суду одним органом, потім приходилося додавати інші статті чи інші органи, бо новостворений суд являвся недовантаженим справами. І найближчий приклад – це наші сусіди з Словаччини, і частина присутніх вивчали безпосередньо досвід словацького суду.

Так само треба оцінити, якщо Генеральна прокуратура проводитиме ще кілька справ, скажімо, по спецконфіскації, по злочинах, які були створені посадовцями часів Президента Януковича. Чи це розглядатиме Краматорський суд, при всій повазі до цього суду, чи його має розглядати Вищий антикорупційний суд. Так само ми очікуємо, що Державне бюро розслідувань коли запрацює, воно також, можливо, претендуватиме на передачу справ по найвищій корупції до такого суду. І тому це питання дискусійне, запрошую його також обговорити.

Наступне питання – це вимоги до суддів. В тих же аналітичних матеріалах рекомендується, щоб новий суд мав вищий рівень компетенції ніж звичайні суди, тому що він розглядатиме специфічні злочини. І тому, з одного боку, вимоги повинні бути серйозними до суддів, але, мабуть, потрібно дійсно провести аналітику, чи матимемо ми достатньо претендентів для проведення відповідного конкурсу.

І також дискусії. Пропоную дати оцінку тому, як швидко Антикорупційний суд може почати свою реальну роботу. Я боюся, що на першому пленарному тижні можуть бути проблеми із затвердженням

повного порядку денного сесії. І тому можемо очікувати на розгляд в першому читання в такому випадку цих законопроектів лише в останній пленарний тиждень лютого. Це вже плюс тиждень. А, враховуючи велику кількість поправок до другого читання, яку ми реально очікуємо, розгляд в комітеті поправок після їх узагальнення, складення таблиці, це може бути квітень. Відповідно голосування в сесійному залі – це травень, а в травні перші два тижні не є пленарними. Потім формування комісії, подача кандидатур, розгляд і перші призначення можуть початися лише в вересні. Ми всі бачимо, як формувалися інші новостворені органи влади, в тому числі антикорупційні органи, в тому числі нові суди. Тому що є ще логістика, приміщення, апарат, що означає, що в такому випадку можемо очікувати на розгляд перших справ лише десь з кінця 2019 року. Якщо я неправий, прошу мене поправити і сказати, що, які з процесів ми можемо робити паралельно, щоб почати це швидше. Тому що кінець 19-го року – це початок активної фази виборчої кампанії.

І ще одне величезне питання: як нам незаполітизувати роботу такого суду, який ми так хочемо створити вже з перших днів його діяльності, з тим, щоб виборча кампанія не спаплюжила довіру до цього суду. Тобто що ми повинні включити одразу в законопроект, щоб його рішення були правосудними, а не політичними.

Так що закликаю всіх виступаючих бути конструктивними, пропонувати алгоритми зі створення Вищого антикорупційного суду. Нагадую, що у нас чай, кава ще не остили, у нас так більш-менш вільна атмосфера, можна брати, кому захочеться.

Щодо списку виступаючих, порядку виступаючих. Як я і говорив, з кого починати, ми більш-менш визначилися. А щодо подальшої черговості пропоную подавати сигнали чи записки голові секретаріату комітету пану Юрію Сорочику, щоб він вів цей список, і щоб ми цивілізовано провели дискусію.

В такому випадку запрошуюю до першого виступу представників авторського колективу президентського законопроекту про Вищий антикорупційний суд. Будь ласка. Представляйтесь для стенограми.

СЕРДЮК В. Дякую.

Валентин Сердюк, доктор юридичних наук, професор. Я є одним із співавторів концепції про створення Вищого антикорупційного суду. Концепція була напрацьована в січні 17-го року, і зараз вона має своє продовження в цьому законопроекті, який був запропонований Президентом для розгляду його Верховною Радою України.

Зупинюся на деяких загальних моментах, які стосуються цього законопроекту, оскільки переконаний, що всі присутні ознайомилися з його текстом, у кожного сформувалося своє бачення тих чи інших проблемних питань, чи взагалі є проблемні питання, а я переконаний, що вони є, як і в будь-якому законопроекті.

Однак, почну з того, що цей законопроект і його прийняття фактично завершить вертикаль антикорупції, вертикаль антикорупційну в нашій країні. Зважаючи на діяльність Національного антикорупційного бюро, зважаючи на діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, верхівкою цього айсберга повинно стати створення Вищого антикорупційного суду.

Законопроект складається із шести розділів. Вони тематично розміщені у відповідній структурі. На що я хотів би звернути найбільшу увагу – це те, що в Законі України "Про судоустрій і статус суддів" записана норма, що організація та діяльність Вищого антикорупційного суду визначається окремим законом. Тому з метою виконання вже закону України в приписі Закону України "Про судоустрій і статус суддів" було напрацьовано і подано до парламенту цей законопроект.

Щодо статусу Вищого антикорупційного суду, то він визначається як постійно діючий Вищий спеціалізований суд, тобто один із вищих спеціалізованих судів в державі в системі судоустрою України.

Цікавим є підхід, як на мене, запропонований авторським колективом щодо організації цього суду, оскільки він фактично складається, пропонується, щоб він складався з двох складових. Перша складова цього суду – це суд першої інстанції. Друга складова – це Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду.

Чому запропоновано саме такий підхід. З урахуванням того, що Вищий антикорупційний суд пропонується на виконання Закону про судоустрій і статус суддів визначити Вищим спеціалізованим судом як судом першої інстанції, виникло питання в апеляційному оскарженні його рішень, і запропоновано було такий підхід, щоб в одному суді ми бачили фактично дві інстанції: першу інстанцію та апеляційну. В розвиток можливості оскарження судового рішення в контексті статті 129 Конституції запропоновані зміни до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та до Кримінально-процесуального кодексу щодо касаційного оскарження рішень Вищого антикорупційного суду.

Досить суттєво і детально виписаний порядок зайняття посади суддею Вищого антикорупційного суду. Зокрема, визначені спеціальні як кваліфікуючі, так і дискваліфікуючі вимоги до суддів цього суду, які є досить такі різноплановими і в своєму змісті мають окремі новації. Зокрема, ніколи ще в судовій системі до судді не висувалася вимога щодо значного досвіду здійснення у міжнародних міжурядових організаціях чи у міжнародних судових установах за кордоном професійної діяльності у сфері права саме з питань протидії та боротьби з корупцією. Як на мене, ця новація заслуговує на увагу, оскільки у такий спосіб можуть бути відібрані дійсно висококласні фахівці, які знають, як протидіяти корупції, знають механізми, мають відповідний інструментарій і можуть його застосовувати на практиці.

Що стосується конкурсу на зайняття посади судді Вищого антикорупційного суду, то в принципі цей конкурс вписується в загальну спеціальну процедуру, яка передбачена Законом України "Про судоустрій і

статус суддів", але має деякі свої особливості, оскільки проводиться за участі Громадської ради міжнародних експертів.

Громадська рада міжнародних експертів – це запропонований новий інститут у сфері, взагалі у сфері судоустрою. Оскільки її діяльність, а особливо деякі положення щодо її формування, є новими і такими, що також, на мій погляд, заслуговують на увагу. Зокрема, Громадська рада міжнародних експертів утворюється з метою... утворюється Вищою кваліфікаційною комісією суддів терміном на 6 років, з метою сприяння комісії у підготовці рішень з питань призначення на посаду суддів Вищого антикорупційного суду та є її допоміжним органом.

Ця громадська рада створюється у складі семи, не більше семи, представників, які призначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України виключно на підставі пропозицій авторитетних міжнародних організацій, з якими Україна співпрацює у сфері протидії... запобігання та протидії корупції, відповідно до міжнародних договорів України.

Звичайно, члени Громадської ради міжнародних експертів, до них висувається вимога, вони повинні мати бездоганну ділову репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет і відповідний досвід роботи, а в законопроекті пропонується зазначати не менш ніж 5 років, із впровадженням за кордоном чи в міжнародних організаціях сучасних міжнародних антикорупційних стандартів і найкращих світових практик.

Що стосується особливостей статусу судді Вищого антикорупційного суду. Статус суддів, загалом статус суддів, я не буду на ньому зупинятися, оскільки він чітко прописаний в Законі України "Про судоустрій і статус суддів" в профільному законі, зупинюсь лише на тих моментах, які пропонуються як додаткові гарантії безпеки суддів Вищого антикорупційного суду. Зокрема, судді цього суду в разі, судді цього суду, а в разі потреби за його заявою і членам його сім'ї, надається цілодобова охорона. Житло такого судді, судді такого суду оснащуються охоронною сигналізацією та кнопками тривожної сигналізації. Охорону судді Вищого

антикорупційного суду, а також за необхідності охорону членів його сім'ї пропонується забезпечувати службою судової охорони.

Крім того, запроваджується ще один досить такий суттєвий момент, це вперше в судовій системі, в контексті моніторингу доброчесності суддів Вищого антикорупційного суду, це запроваджується психофізіологічне дослідження із застосуванням поліграфа. Це новела, до якої можуть бути запитання, зауваження. Але, на мою думку, вона також заслуговує на увагу, оскільки той величезний суспільний запит на чесного суддю в контексті діяльності судді Вищого антикорупційного суду повинен підтверджуватися не тільки паперовими чи електронними деклараціями, а і повинен підтверджуватися навіть тим, що він і не матиме і не повинен мати будь-яких намірів, будь-яких намірів якимось чином порушити законодавство, зокрема щодо його роботи як судді і впливу на нього з точки зору як пропонування якоїсь вигоди чи взагалі участі суддів в якихось сумнівних схемах, які пов'язані з корупцією. Тобто цей підхід, як на мене, все-таки може бути застосований в нашому законодавстві.

Щодо особливостей забезпечення, скажу коротко, цим займатиметься відповідно апарат цього суду. Пропонується розташувати приміщення Вищого антикорупційного суду як суду першої інстанції і Апеляційної палати, розташувати в окремих приміщеннях з розумінням того, щоб мінімізувати в будь-які візуальні контакти суддів апеляційної інстанції та суддів першої інстанції.

Ну, і на закінчення додаються "Прикінцеві та перехідні положення", в яких передбачено і пропонується внесення змін до відповідних законодавчих актів, зокрема до Кримінально-процесуального кодексу, до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та інших нормативних актів.

У мене все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валентин Васильович. Я думаю, що, якщо по ходу будуть якісь запитання, то це ми зможемо також організувати.

Чи у пана Яковлєва немає якихось доповнень щодо цього виступу? Будь ласка, це інший представник авторського колективу президентського законопроекту Роман Яковлєв, директор громадської організації "Фонд інновацій та розвитку – Україна". Будь ласка, пане Роман.

ЯКОВЛЄВ Р. Дуже вам дякую.

Дякую всім присутнім, що сьогодні зібралися. Це, дійсно, дуже важливий законопроект, тому що він стане фактично фінальним етапом в створенні системи антикорупційних органів НАБУ, САП і Вищий антикорупційний суд. Тому що, як ми знаємо, дуже часто рішення Національного антикорупційного бюро вже в судовому процесі або затягується, або якимось чином не знаходять свого вирішення. Тому створити компетентний орган, який буде не заполітизований, який буде чітко знати, для чого він функціонує і може розглядати справи про високу корупцію, є дуже важливо зараз.

Щодо самого тексту законопроекту, Валентин Васильович пройшовся по ньому. Давайте поговоримо, мені здається, дуже важливо про зауваження, які були, і в міжнародних партнерів в тому числі, і в громадськості, до законопроекту і до висновків, які протирічать чи не протирічать висновкам Венеціанської комісії.

Перш за все, дуже важлива частина – це участь міжнародних партнерів в відборі суддів Вищого антикорупційного суду. Відповідно до висновків Венеціанської комісії, як уже сьогодні зазначено було, було записано слово "crucial role", але суть не в цьому. Ми чудово розуміємо, що Венеціанська комісія також сказала, що участь має бути важливою, ваговою і як це зазначено в законопроекті. Міжнародні експерти, які делеговані міжнародними партнерами, мають право вето на ту чи іншу кандидатуру при розгляді її під час конкурсу. Це означає, що вони можуть заблокувати своїм рішенням людей, які не підпадають під вимоги, там, доброчесності, які не мають повідомлень достовірної інформації або просто не підходять під кваліфікаційні критерії чи інші критерії, які описані. З іншого боку, так само

як і, наприклад, вето Президента, воно може бути подолано Вищою кваліфікаційною комісією суддів. Це є логіка основна законопроекту, тому що, коли будуть міжнародні експерти, які скажуть свою думку щодо тої чи іншої кандидатури, а ми чудово розуміємо, що цим міжнародним експертам довіряють партнери України, яких туди делегували, і вони скажуть, що в нас є достовірні факти, що ця людина, наприклад, зазначила недостовірні відомості в декларації або ця людина сказала неправду щодо походження майна, чи його рішення, як він розглядає, викликають явно підозри, то проігнорувати позицію міжнародних партнерів по суті буде набагато складніше, і Вища кваліфікаційна комісія суддів змушена буде аргументувати, чому вона так зробила. Це є, на нашу думку, дуже прогресивним кроком в цьому напрямку.

Друге питання – щодо підслідності. Венеціанська комісія сказала, треба чітко зазначити, що буде підслідне Вищому антикорупційному суду. Тому що це є основним із критеріїв, де можна сказати, що юрисдикція суду не може бути плаваючою, мають бути чіткий перелік статей, який буде.

Одна із пропозицій – це, дійсно, закріпити суд за справами, які розглядає НАБУ. Це дуже хороша ідея і слухна думка. З іншого боку, є приклад Словаччини, який сьогодні наводили, де юрисдикція, яка була закріплена за суб'єктивним складом, тобто був конкретний перелік посад, який розглядає суд, була визнана персональною. І, таким чином, Конституційний Суд Словаччини просто закритий цей суд, сказавши, що в Конституції це є ознакою екстраординарного суду, а значить, він не може існувати і так далі.

Такі ризик є при такому формулювання, такій формулі буде і в цьому випадку. Тому, щоб його мінімізувати, в законопроекті передбачено трискладовий тест, по якому справи будуть підслідні Вищому антикорупційному суду. Перше – це чітко визначені корупційні статті, відповідно до примітки Кримінального кодексу України, примітки до статті 45, які зазначені, що вони є корупційними. Друге – це пов'язані з корупцією правопорушення, які, наприклад, money laundering, те, що так само

Венеціанська комісія сказала, що суд має його розглядати, і це дійсно є важливою частиною справи цього суду, тому що там часто корупційні правопорушення несуть собою такі corruption related offenses.

І третя частина – дуже широка дискусія щодо перевантаження суду. І, дійсно, дуже важливо, щоб суд, коли збираються професіонали високого рівня, вони мають бути сконцентровані на справах так само стосуються високого рівня корупції. Це мають бути високі суми, це мають бути високі посадовці, які... і компетенція цих судів є достатньою для них саме. Вони не мають розпорозуватися на дрібні справи, і знову ж таки саме для цього було визначено поріг входження справ на рівні більше 30 тисяч доларів.

Це є сума, яку можна обговорити, знову ж таки щодо підслідності дуже важливо сказати, що є статті, які можна прямо зазначити, наприклад, брехня в деклараціях. Тому що, по суті, є норма, як незаконне збагачення і по формулі, яка передбачена для юрисдикції цього суду, зараз в законопроекті є поняття, що, там, брехня в деклараціях також може бути частиною цього провадження, якщо вони об'єднані в одне. Але, можливо, є сенс і інші конкретні статті прописати там. Тому що ми так само говорили з експертами, по-перше, визначення корупційних злочинів, відповідно до законодавства України, в Кримінальному кодексі України не є, там на думку деяких експертів, повним, і це треба обговорювати, що ми визначаємо чисто стовідсотково корупційним злочином. І так само формула по порозу входження, тому що деякі експерти так само заявляють, що, можливо, навіть треба підняти суму, при якій справи будуть заходити до Вищого антикорупційного суду, тому що він не має бути перевантажений.

Щодо, можливо, повернемося до досвіду суддів, і так само міжнародні партнери заявляли, що вимоги є високими. На нашу думку, чому базувалися цього... От ми порівнювали практику в Україні суддів Конституційного Суду, які мають досвід роботи в Європейському суді з прав людини, навіть суддею ad hoc, і які не мають досвіду роботи. І ті, і ті – професіонали високого рівня. Але коли ти читаєш рішення, де був в суді доповідач суддя

там в минулому Європейського суду з прав людини, ти розумієш, як він відчуває право, як для нього там позитивний обов'язок держави чи забезпечення прав людини, чи інша практика ЄСПЧ, як він його використовує в своєму рішенні. Тому саме через це однією з вимог було досвід, значний досвід в міжнародних судових установах або організаціях, які здійснюють боротьбу із корупцією. Тому що ми хочемо, щоб судді, які туди прийшли, вони були, по-перше, незалежними, а, по-друге, висококваліфікованими для розгляду справ, які часто будуть стосуватися не одного правопорушення, а цілої низки. І там буде не одна людина, яка здійснила якийсь злочин, а ціла група осіб, де кожного з них треба розібрати по частинам, продивитися шлях руху коштів, якщо це, наприклад, пов'язано з money laundering, юрисдикції і так далі. Саме через це такі вимоги зазначені для суддів.

І щодо швидкості суду, мені здається, наскільки швидко він буде створений, це залежить виключно від нас з вами. Тому що, коли є підтримка міжнародних партнерів, депутатів України, громадськості, і всі ми чудово розуміємо, що цей суд має бути створений якомога швидше, при цьому якість цього суду не має страждати. Тому, наскільки ми активно будемо приймати участь, проводити такі зустрічі і напрацьовувати свої тексти, пропозиції до законопроектів, контролювати процес прийняття цього законопроекту і, найважливіше, його імплементацію, тому що дуже багато залежить і від того, як він буде імплементований. Можна написати найідеальніший текст, але якщо ми не будемо контролювати процес втілення його в життя, то буде велика проблема.

В принципі це все, що я хотів вам сказати. Дуже вам дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Як я і пропонував, пропоную членам комітету за бажанням, в кого є бажання, висловити свою оцінку щодо цих законопроектів. Хто готовий?

Пан Олег. Будь ласка, Олег Осуховський.

ОСУХОВСЬКИЙ О.І. Вітаю, шановне товариство! Що стосується цього законопроекту і що стосується взагалі, пам'ятаєте, влада підписала меморандум з Міжнародним валютним фондом, і Міжнародний валютний фонд вимагає одним з основних завдань – це боротьбу з корупцією у нашій державі, в Україні. Але влада тут почала лукавити. Бо, коли ми кажемо, не можна підносити тарифи для українського населення, не можна продавати під час війни за безцін державні стратегічні підприємства або не можна продавати землі сільського господарства, тоді влада каже, це не ми, це вимоги Міжнародного валютного фонду. Але коли вимоги Міжнародного валютного фонду стосуються, правильні вимоги, незалежного Антикорупційного суду, тоді влада каже, ну щось не те вимагає Міжнародний валютний фонд.

Звичайно, що не тільки Міжнародний валютний фонд, а також Європейський Союз, Сполучені Штати Америки і взагалі український народ, і ми, народні депутати, підтримуємо ті вимоги, це, по-перше, щоб мало справжнє право вето наші міжнародні експерти, а не якесь фейкове, де 11, власне, членів Вищої ради правосуддя мають підтвердити, відповідно це ми самі розуміємо, що це є нереально. Друге, це стосується підсудності, щоб підсудність була під слідство НАБУ і Антикорупційній прокуратурі, щоб зараз не закидали більш дрібнішими справами Антикорупційний суд. І третє, це стосується нереалістичних високих вимог до кандидатів Антикорупційного суду, хотілося б, щоб ті вимоги були пом'якшені.

Ну і, ви знаєте, що ми прийняли 144 законопроекти, які вимагав Європейський Союз, і взамін ми отримали безвізовий режим для громадян України, і також підписали асоціацію. І якщо буде потрібно ще 144 законопроекти прийняти, справжніх, таких нормальних законопроекти, як на зразок незалежного Антикорупційного суду, нам треба приймати, щоб ми в майбутньому були членами Європейського Союзу і також членами НАТО, і мали ту колективну безпеку.

Так що давайте працювати і, власне, вносити ті правки, і на майбутньому сесійному тижні вже приймати Закон про незалежний справжній Антикорупційний суд. Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Інші колеги з комітету готові зараз чи пізніше? Юрій Дерев'янко.

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б. Доброго дня, шановні колеги, шановні запрошені, дипломати! Ви знаєте, те, що зараз відбувається, і те, що відбувається за останні кілька місяців, - це велике приниження взагалі гідності кожного українця, це велике приниження авторитету України на міжнародному рівні, і це приниження здійснює Президент України Петро Порошенко.

Чому це так? Тому що зобов'язання створити Антикорупційний суд практично закінчилися минулого року. В жовтні минулого року велика кількість українців вийшла на мирний протест, де однією з перших вимог, головних вимог, було створення Антикорупційного суду. Більше як чотири місяці часу пройшло з того часу, коли ці вимоги були чітко сформульовані і законодавчо визначені, і депутатський законопроект був, по якому Венеціанська комісія дала позитивний висновок, розкритикувавши при цьому альтернативний президентський законопроект, і де було абсолютно чітко зрозуміло, що робити далі, а саме не гаяти часу, Президенту взяти роздрукувати нормальний законопроект депутатський на той час, де вирішувалися засадничі важливі проблеми, творення, Антикорупційного суду.

Перше, це незалежність суддів. А ця незалежність виключно може бути забезпечена тоді, коли незацікавлені особи в тому, щоб контролювати суд, можуть бути долучені до процесу відбору не як просто дорадчий голос, а як той голос, якщо є дійсні фактичні аргументи, пов'язані з не доброчесністю, з можливими минулими зловживаннями того чи іншого кандидата, щоб не допускати таких суддів до судочинства.

Ми не просто на порожньому місці це все обговорюємо, ми це все обговорюємо на тому ж місці, коли ми вже сформували Верховний Суд. І ми

мали... ми бачили практику так званих вето, про які нам тільки що говорили шановні співавтори цього законопроекту, про те, що це не працює, на превеликий жаль. Про те, що більше як 60 відсотків суддів свого часу, які Радою доброчесності були забраковані, саме тому, що підконтрольна Вища кваліфікаційна комісія суддів Президенту України, приймає рішення те, яке йому треба було приймати. І саме тому велика кількість суддів Верховного Суду опинилася з сумнівною репутацією. І це є дуже сильний удар по взагалі всій системі судочинства в Україні, тому що уже Верховний Суд фактично сформований.

Тому, коли ми говоримо сьогодні, про те, що така важлива ланка для держави Україна, як антикорупційна ланка антикорупційної вертикалі – Антикорупційний Суд, має бути сформована незалежно. То, вибачте, але в цей раз нам треба докласти всіх зусиль, щоб другий раз на ці граблі не наступати. І тому абсолютно чітка і зрозуміла вимога не нав'язування, а право вето, з обов'язковим характером виконання цього права вето, не було враховано у вашій редакції законопроекту. Це перше.

Друге, якщо ми говоримо, що ми – антикорупційний комітет, і одне із наших завдань антикорупційної діяльності – це визнання ризиків, антикорупційних ризиків чи корупційних ризиків в цьому законопроекті, то цей законопроект містить величезну кількість корупційних ризиків, до яких відносяться формулювання невизначеності, наприклад, значний досвід. Скажіть, будь ласка, хто буде визначати, де значний досвід, а де вже не значний досвід? От два роки – це значний досвід чи незначний? А п'ять років тої чи іншої діяльності – це значний чи незначний досвід?

От такі свавільні трактування і формулювання в цьому законі говорять про те, що якийсь чиновник, а саме той, який підконтрольний Президенту, буде визначати і встановлювати додаткові фільтри, корупційні фільтри, для того, щоб знову ж таки не допускати тих кандидатів, які не є прийнятні.

Коли ми говоримо про підсудність, ми так дуже гарно говорили з вами про те, що ви тут зараз розказували, що там все враховано і таке інше. Ви

зробіть, будь ласка, звичайну порівняльну таблицю, де підслідність НАБУ і підслідність вашого законопроекту, і ви побачите, що є абсолютно чіткі статті підслідності НАБУ, які не враховані у вашому законопроекті. Це ви спеціально так зробили? Це ви так зробили для того, щоби НАБУ, який розслідує ті чи інші кримінальні справи, не міг це провадження відправити до цього суду новоствореного антикорупційного? Чи яка ідея була в цих новаціях? Я вам скажу, що це є протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації (стаття 206-2), це є 209 "Легалізація відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом". В вашому законопроекті немає.

Рухаємося далі. Це є речі, які пов'язані з декларуванням недостовірної інформації. Ви про це тільки що так сказали, що можна об'єднати, можна не об'єднати – є чітка підслідність НАБУ. Чому ви по конкретній кримінальній справі, яку розслідує НАБУ, не забезпечуєте можливість надання відправлення результатів такого розслідування до Антикорупційного суду? Одночасно в той самий час ви просто завантажуйте цей суд абсолютно іншими статтями, абсолютно іншими, які стосуються викрадення, привласнення, вимагання, прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства. Прекурсори – це наркотичні речовини. Далі, вогнепальна зброя, значить, викрадення, привласнення вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин. Послухайте! Наша головна мета – це дати бій корупції. І корупція сьогодні з'їдає державу, це практично другий чи перший фронт сьогодні і ризики для держави Україна, для її незалежності. І цією корупцією просякнута сьогодні вся вертикаль, все оточення Президента, всі ті, хто сьогодні посіпаки навколо намагаються використовувати владні повноваження для того, щоби незаконно збагачуватись. І НАБУ, саме на це спрямована його діяльність.

Тому Антикорупційний суд в першу чергу повинен займатись саме цими статтями, саме цими провадженнями для того, щоби нищити це зло, яке ми сьогодні маємо. Натомість ви створюєте умови, коли ми маємо величезну

кількість інших кримінальних проваджень, і фактично ми чудово розуміємо, які наслідки будуть завалення цього суду.

Тому, коли ми говоримо про законопроект, він є абсолютно неприйнятний, це раз. Друге, коли ми говоримо про спосіб і про цю таку погану шахрайську, негідну тактику вкидування такого законопроекту від Президента замість того, щоб взяти і написати нормальний, провести такий круглий стіл перед тим, як його вносити і вислухати точки зору всіх наших міжнародних партнерів, в тому числі і написати нормальну редакцію і внести, щоб не тягнути час, фактично відбувається затягування часу. І те, що при голосуванні тричі, коли голосувалося, від фракції "Блоку Петра Порошенка" постійно не вистачало голосів для того, щоб його підтримати, так само своєрідна тактика. Тому що Президент в Давосі говорить, от бачите, яка погана Верховна Рада. Він же при цьому не говорить, що фракція "Блоку Петра Порошенка" гарна, яка є найбільша в цьому парламенті, не дає по 30, по 25, по 40 голосів для того, щоб навіть включити в порядок денний. Він же про це не говорить, так про це треба говорити. Тому що це є абсолютно так само негідна тактика затягування часу, і я чудово розумію, що це робиться свідомо.

Тому, на превеликий жаль, ми маємо такі факти. Добре, що ми проводимо такі круглі столи. Але ще було б краще, щоб у результаті цього круглого столу через засоби масової інформації ви в тому числі підготували нормальний, хороший текст для Президента України, який врахує ці всі зауваження, і, не чекаючи чергового нашого сесійного засідання, яке відбудеться на початку лютого, відкликали цей законопроект і внесли нормальний, гідний законопроект. Оце був би найкращий подарунок всім українцям взагалі і найкраща реакція на цю всю критику міжнародну, в тому числі яка зараз відбувається. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Юрію.

Один з членів комітету, а саме Олег Барна, просив озвучити дві його пропозиції так само, поки решта готується, щодо цього законопроекту. На жаль, Олег Степанович відсутній з поважних причин.

Перше, це, вважаю, упередженою заборону призначення суддями Вищого антикорупційного суду осіб, які впродовж 10 років, що передують призначенню, працювали, проходили службу в правоохоронних органах. Потрібно дати таким особам можливість брати участь в конкурсі на посади суддів Вищого антикорупційного суду, але з обов'язковим проходженням психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфу.

І друга його ідея також стосується щодо поліграфу. Вважаю, що проходження психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа повинно відбуватися до всіх кандидатів на посаду вищу... на посаду судді Вищого антикорупційного суду ще до того, як вони стануть суддями Вищого антикорупційного суду. Тобто, я думаю, що Олег Степанович ці пропозиції вже готуватиме у вигляді поправок.

Інші члени комітету поки не мають бажання виступити? Потім.

І з інших комітетів, пане Григорій, поки нема бажання?

Тоді пропоную висловитися представникам Міжнародного валютного фонду, Світового банку, які вже виклали свої письмові пропозиції, але в нашій дискусії, я думаю, нам було б дуже їх цікаво почути. Хто перший готовий? Будь ласка.

ЛЮНГМАН Й. О'кей. Мене звати Йоста Люнгман, я – постійний представник МВФ в Україні.

Україна має багато складних викликів на сьогоднішній день, але один з найскладніших – це високий рівень корупції. Це не є лише питання справедливості по відношенню до населення, також щось таке, що стримує інвестиції та зростання і заважає Україні наздогнати свої сусідні країни в центральній та східній Європі. З цієї причини успішна боротьба проти корупції є ключовим елементом програм, що підтримує МВФ в Україні. І в той час як би дуже важливі досягнення, наступний логічний крок – це

створення антикорупційного суду. І антикорупційний суд може притягти до відповідальності корумпованих чиновників високого рівня. Звичайно, ми з нетерпінням чекали законодавства для створення цього суду. І що ми побачили, якраз не відповідає нашим очікуванням і також не відповідає рекомендаціям Венеціанської комісії, також не відповідає у трьох важливих напрямках.

Перший напрямок стосується незалежності суду і також добросовісності та незалежності суддів. Один важливий напрямок – це роль, що відіграють міжнародні радники, та їхня роль не має бути лише дорадча, як це в даний час передбачено в проекті законодавства. А вона має бути crucial, тобто критично важливою.

І інший недолік законодавства, який ми бачили, тут є ризик затримки щодо створення Антикорупційного суду. Це є річ, яка є невідкладна, суд має бути створений якомога швидше, створений та працюючий, якомога швидше.

І третій та останній напрямок, де ми вважаємо, що є необхідність зробити зміни щодо пропонованого законодавства, стосуються юрисдикції або підсудності. Важливо, що дана юрисдикція є у відповідності з НАБУ та САП і обидва... також як вже говорилося, щоб суд не був перевантажений справами, які не пов'язані безпосередньо з корупцією високого рівня. І також забезпечити, щоб питання, які пов'язані з корупцією, якраз будуть розглядатися в даному суді.

Ми з нетерпінням чекаємо побачити, щоб дані питання були вирішені. І ми готові надавати будь-яку допомогу, яку ми можемо, в даному процесі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сату Кахконен.

САТУ КАХКОНЕН. Дякую. Я би хотіла представитися. Мене звати Сату Кахконен, я директор по країні Світового банку, директор Світового банку по Україні.

Світовий банк вітає подачу законопроекту до парламенту, але ми маємо занепокоєння стосовно законопроекту, який було подано. Основне

занепокоєння таке, що він не повністю відповідає рекомендаціям Венеціанської комісії, і ми хотіли би, щоб їх було дотримано.

Чому ж цей закон такий важливий? Він важливий через те, що цього просять українці. Ви мали революцію 2014-го для того, щоб були вирішені проблеми корупції. Але також, як колеги з МВФ говорили, це критичне питання, високий рівень корупції для інвесторів. Знову і знову, і ще раз ми чуємо від міжнародних інвесторів, що вони тримаються далеко від країни через високий рівень корупції. І настав час, щоб створити рамкові умови протидії корупції і створити антикорупційний суд – Вищий антикорупційний суд.

Конкретні занепокоєння. Це відповідає значною мірою тому, що розповів наш колега з МВФ. Три занепокоєння стосовно законопроекту. Перше, це, по-перше, підсудність, юрисдикція. Ми вважаємо, що юрисдикція має відповідати юрисдикції НАБУ та САП, не перевантажений іншими кримінальними справами. Але також переконатися, що всі декларації, наприклад, актив, розгляд, наприклад, декларації, справи, пов'язані з деклараціями, теж включені. По-перше, це відбір, другий відбір суддів. І тут уже це питання піднімалося, зокрема залучення міжнародних партнерів та міжнародних організацій під час відбору. Щоб переконатися, що є довіра до процедури відбору суддів, це дуже важливо. Прямо тепер в законі написано, що це лише дорадча роль експертів, але має бути обов'язкова роль, і це важливо для того, щоб забезпечити, що відбір, саме відбір буде користуватися довірою за межами України. І я говорю ще раз, на основі того, що ми чуємо, так би мовити, за межами зі сторони, за межами України.

Третє занепокоєння – це вимоги щодо кваліфікації суддів, які можуть бути відібрані, досить високі вимоги. І Венеціанська комісія рекомендує, що мають бути більш широкі критерії, щоб залучити більше кандидатів, мати більше можливостей. Ми пропонуємо, щоб ви повернулися до рекомендацій Венеціанської комісії, щоб закон їм відповідав. Ось ці три основні

занепокоєння, а потім у нас є занепокоєння стосовно термінів впровадження. Є три положення в законі, які будуть викликати затримки під час створення суду.

По-перше, перша пов'язана з потребою подати ще один закон і ще один закон після того, як буде прийнято цей закон до того, як суд може вступити в силу. Ми не бачимо потреби в цьому, і ми рекомендуємо, що це положення треба скасувати в законопроекті.

Друге, кількість суддів не було визначено в законі, це може викликати затримки та плутанини, ми рекомендуємо, щоб повернутися до цього питання.

А третє занепокоєння – це те, що законопроект визначає, що дві третіх суддів повинні бути відібрані до того, як суд зможе почати працювати. Ми теж не вважаємо, що це потрібно, ми хотіли б, щоб суд почав працювати якомога швидше, і ми вважаємо, що він може почати працювати до кінця 2018 року, і ми вважаємо, що цей закон може бути прийнятий до травня. І тому ми хотіли б ці перешкоди для створення суду, щоб вони були зняті. Ми дуже підтримуємо ці зусилля, ми дуже підтримуємо Вищий антикорупційний суд і з нетерпінням чекаємо на перегляд цього законопроекту і його прийняття якомога швидше. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, піднімайте руки. Я думаю, що все-таки є у всіх бачення. Запрошую до дискусії.

(Не чути) Автори альтернативних може...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не прийшли. Ми запрошували.

Будь ласка, Ека.

ЕКА ТКЕШЕЛАШВІЛІ. Голова антикорупційної ініціативи в Європі Ека Ткешелашвілі. Я не представляю саме ці питання, але, з нашої точки зору, стосовно того, що ми сьогодні почули.

По-перше, ми вітаємо цей антикорупційний комітет в тому, що він підняв це обговорення стосовно законопроектів, які вже лежать на столі для нашого розгляду. І ми, звичайно, цінуємо це.

І одне із-за непокоєнь, що міжнародна спільнота має зараз стосовно цього процесу, це неясність самого процесу як такого. Як швидко розроблявся сам законопроект, поданий президентською адміністрацією, якою роль була би, яку могли би відігравати міжнародні експерти в тому, щоб вони могли допомагати в становленні цього антикорупційного закону.

Звичайно, ми ведемо відкриту дискусію зі сторони нашої організації, і ми підтверджуємо, що ми підтримуємо цей проект, цей процес і відкритість для цього процесу з точки зору обговорення цих законопроектів. То, оскільки ми розуміємо, буде цілий проект, цілий пакет, який не тільки президентською адміністрацією, а і іншими організаціями надаватиметься.

Одна річ, яка сьогодні піднімалася, це наші українські колеги, можливо, вже побачили, що ступінь консолідації міжнародної спільноти дуже висока в розумінні важливості цього законопроекту і процедур, які мають бути встановлені, і повної загальної думки, і зауважень, які мають бути вирішені. І в цьому випадку всі ми просто згоджуємося зі всіма точками зору, які були висловлені сьогодні і Міжнародним валютним фондом, і Всесвітнім банком, і, дійсно, це однотайність думки. І ми говоримо про те, наскільки важливо для майбутнього країни бачити майбутнє України так, як це вбачають наші міжнародні партнери. Щоби цей процес проходив конструктивно і в співпраці, і щоби надавалася така експертна думка, щоби ми досягали загальної думки і щоби розуміли, як найкращим чином просуватися в цьому шляху, вирішувати технічні питання і досягати фінальних висновків і рішень, щоби Україна досягала свого економічного процвітання, як ми вже говорили про це, через встановлення такої інституції правильним чином, належним чином.

Існує багато варіантів, як це можливо було зробити технічно, але ці знання, ця технічна експертиза, яку можуть надавати іноземні партнери, це має бути оформлений процес через технічну допомогу, через робочий рівень. Все це можна організувати таким чином, щоби це було швидко, налагоджено, щоби це відображало загальне розуміння всіх зацікавлених осіб, які

зацікавлені в найкращому майбутньому України, з метою прийняття законопроекту законодавства такої важливості.

І знову-таки ми говоримо, що у нас є загальні зауваження і зі сторони ЄС, і з організацій, які представляють думку ЄС, тут України, з точки зору донорської спільноти і позиції програм та фондів, які представляють тут підтримку для України і надають підтримку уряду України, що пов'язано із незалежністю і професіоналізмом незалежного суду.

Я не буду навіть знову-таки повторювати те, що було сказано сьогодні. Це серцевина заклику до чесності і добросовісності, і пришвидшенню цього процесу для того, щоби вносити поправки і зміни, щоби врешті у нас був такий документ, який би стикувався із думкою Венеціанської комісії. І щоби ми з вами згодилися з тим, яка саме інституція абсолютно необхідна задля того, щоби досягти краще майбутнє для України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...будь ласка, зголосився до виступу Мортен Енберг, голова Офісу Ради Європи в Україні.

МОРТЕН ЕНБЕРГ. Дякую, голово, і всім учасникам і колегам в сьогоднішньому обговоренні. І я би хотів, по-перше, сказати, що я дуже вдячний за те, що ви нас всіх запросили для участі і для пропонування нашої позиції.

Мені набагато є що сказати з точки зору того, що вже говорили про Венеційську комісію різні колеги за цим столом. Я просто хотів би виразити думку Венеційської комісії, що сама комісія готова продовжувати діалог і надавати підтримку, якщо, дійсно, таке бажання буде і зі сторони України продовжувати роботи над цим законопроектом, згідно із рекомендаціями Венеційської комісії. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, представтеся.

КОСТЕЦЬКИЙ М. Доброго дня! Максим Костецький, Transparency International Ukraine.

Transparency International вітає внесення Президентом законопроекту про антикорупційний суд. І більш того, дуже зацікавлені в тому, щоб такі

круглі столи обговорення проводилися, в принципі, якомога частіше. І в принципі, було б бажано, щоб, як уже було згадано раніше, вони були проведені до внесення законопроекту. Водночас ми вважаємо, що робота з президентським законопроектом повинна бути продовжена і зроблена в якнайшвидші строки. Питання затягування процесу зараз є критичним у зв'язку з тим, що суспільство – як і міжнародна спільнота, так і громадськість – в принципі, мають консолідовану позицію з приводу того, що судочинство антикорупційне повинно бути створене якнайшвидше саме з метою боротьби з топ-корупцією в країні.

Ми чудово розуміємо, що коли наявна політична воля, і коли, власне, є підтримка зі сторони як фракцій коаліції, так і Президента України, то в Верховній Раді України закони приймаються протягом півдня, більш того, змінюються, вносяться правки до законів України протягом дуже швидкого періоду.

Вважаємо, що Закон про Антикорупційний суд можна поправити в рамках повторного першого читання або до другого читання в рамках розгляду в Верховній Раді, в залежності від того, яким чином будуть продумані технічні моменти. Але робота з законопроектом номер 7440 може бути зроблена саме в парламенті в якнайшвидші строки. Саме тому ми вітаємо консолідовану позицію як міжнародних партнерів, так і громадськості, з приводу того, що розгляд даного законопроекту і його прийняття повинно бути прийнято, повинно бути зроблено якнайшвидше.

З приводу основних зауважень, їх в принципі вже зазначали сьогодні, є три основні сфери, на які варто звернути увагу, для того, щоб Антикорупційний суд був справді незалежним і ефективним. В першу чергу це не дорадча, а ключова роль міжнародних партнерів, знову ж таки в процесі добору суддів. Друге, це юрисдикція даного судового органу, підсудність. Не можна просто викидати статті, які підслідні НАБУ і в той же час завантажувати суд великою кількістю справ інших правоохоронних органів.

I, звичайно ж, критерії до кандидатів на посади суддів. Відповідно до критеріїв, які зараз прописані в законопроекті, знайти людей, які б брали участь в доборі, фактично неможливо, таких людей на всю Україну буквально декілька десятків. Чи можна провести належний і незалежний добір суддів з 20-30-ма кандидатами – питання доволі риторичне, як на мене.

Якщо ці речі, враховані в поправках, будуть враховані в поправках до законопроекту, ми можемо будемо вести мову, власне, про те, що буде створюватися, дійсно, незалежний судовий орган.

В іншому випадку говорити про те, що Антикорупційний суд в тому вигляді, в якому він запропонований в президентському законопроекті, він не тільки не допомагає антикорупційній реформі, він нівелює всю антикорупційну реформу як таку, тому що він зупинятиме належну роботу Антикорупційної прокуратури та Національного антикорупційного бюро України. Вважаємо, що тільки спільна консолідована позиція і робота як представників української влади, так і громадськості, міжнародних партнерів, може допомогти нам вийти на консенсус в цьому питанні.

З приводу міжнародних партнерів, хотілось би ще одну річ зазначити. Я вважаю, що дуже ницим і цинічним є використання аргументу про суверенітет, прикриваючи її корупцією, яка існує на всіх щаблях влади в Україні. Якщо ми говоримо про процес добору суддів до Антикорупційного суду, варто зауважити, що процедура відбору фактично зберігається. Схема, яка пропонується, власне, при залучення міжнародних партнерів жодним чином не втручається в державний суверенітет України. Вища кваліфікаційна комісія суддів як проводила відбір, так і буде проводити відбір. Просто є речі, які допустити до кандидатів в наступні етапи відбору ми не можемо. Зрозуміло, що кандидати, які не відповідають критеріям доброчесності, до яких є питання професійної етики і компетентності, такі кандидати не повинні бути проведені вперед. І більше того, Вища кваліфікаційна комісія не повинна мати право подолати вето міжнародних партнерів, тому що

конкурс до Верховного Суду, на жаль, показав, що жодних рекомендацій враховувати вони не будуть.

Звичайно, прислухатися до міжнародних експертів буде... їм відмовитись і прислухатися до міжнародних експертів буде їм значно складніше, ніж до Громадської ради доброчесності, але так зване право вето або так званий crucial role міжнародних партнерів повинно бути забезпечено. В іншому випадку Антикорупційний суд не буде антикорупційним за своєю природою. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Віктор Чумак.

ЧУМАК В.В. Доброго дня, шановні друзі! Віктор Чумак, народний депутат України, заступник голови комітету, в минулому скликанні голова комітету, співавтор всіх законів, які стосувалися антикорупційної політики які були прийняті в минулому скликанні, і про НАБУ, і про запобігання корупції, і про зміни до Кримінального кримінально-процесуального кодексів щодо посилення відповідальності за корупційні злочини і правопорушення.

Ви знаєте, я в принципі не хотів брати слово з самого початку, тому що я вважаю, що немає сенсу дискутувати навколо юридичних правових норм, які закладені в закон і щодо яких висловилися дві сторони вже однозначно. Тобто є достатньо жорстка позиція з боку громадянського суспільства України і жорстка позиція з боку наших міжнародних партнерів і донорів щодо трьох груп норм, які, в принципі, не задовольняють ні нас, ні наших донорів в цьому законопроекті і жорстка позиція Адміністрації Президента, що цей закон вже пішов в Верховну Раду, і по великому рахунку хай Верховна Рада далі там розбирається. Тому що по великому рахунку тут ..... дві концепції.

Концепція перша. Це, в принципі, відновити в Україні довіру до правосуддя хоча б в частині... хоча б в частині розгляду корупційних справ по відношенню до високопосадовців і корупціонерів через спеціалізований

Антикорупційний суд і через порядок його формування і його діяльності. Це відновлення довіри до всієї системи.

А концепція друга, про яку ми тут чуємо, да, там щодо збереження суверенітету, призначенням і таке інше, це збереження суверенітету клептократів безкарно грабувати країну далі. Оце концепція друга.

І дві концепції вони одна одній абсолютно не підходять. І тому говорити про те, що можна доопрацювати закон, який не відповідає концепції прозорості, транспарентності в діяльності суду і концепції пограбування країни далі абсолютно немає сенсу. Більше того, я вважаю, що той законопроект, який був поданий Президентом 7440, він поданий був з єдиною метою, він був поданий з єдиною метою – формально виконати вимоги наших міжнародних партнерів щодо подання такого самого законопроекту з назвою про Антикорупційний суд, який би абсолютно не відповідав би змісту пропозицій Венеціанської комісії, для того, щоб затягнути час. Перекласти, по-перше, відповідальність на Верховну Раду, перекинути м'яч на поле Верховної Ради, щоб Верховна Рада погралася з п'яттю законопроектами, які називаються "Про Вищий антикорупційний суд", а їх п'ять, і, повірте мені, ні один з них не буде прийнятий, точно. А потім сказати, що це дуже погана Верховна Рада, яка не зуміла виконати вимоги наших міжнародних партнерів, не прийняла нормальний законопроект і просто-напросто показати про те, що... і створити Верховний Суд на протязі, як мінімум, до кінця каденції Президента України. Як мінімум. Тому давайте будемо говорити чесно, об'єктивно, це просто-напросто імітація бурхливої діяльності з боку президентської Адміністрації.

До речі, у мене жодних немає претензій до виконавців, тому що по великому рахунку я дуже поважаю Валентина Васильовича Сердюка, якого довго знаю як юриста, як доктора наук, який брав участь у цьому... написання цього законопроекту, тому що вони виконували просто-на-просто замовлення, концептуальне замовлення з боку політиків, тому що цей закон він не є суто правовим, цей закон, який є достатньо серйозно

заполітизований, і сам повинен відповідати на певні механізми в діяльності політичної організації держави. І тому вони просто-напросто виконали те, що їх попросили. Виконали добре чи погано – це вже інша справа. Ми можемо над цим дискутувати, наскільки правильно там нормотворчий був процес організований.

Тим більше, що ви розумієте, що саме для цього робиться круглий стіл сьогодні, а не до того, як потрібно було, в принципі, обговорити, що повинно було бути. Да, нормальна публічна політика або нормальний процес публічної політики передбачає консультацію зацікавленими сторонами до того, як цей проект закону буде внесений, а не після того, як він внесений, обговорювати про те, як його можна вдосконалити.

Не можна його сьогодні удосконалити аж ніяк, тому що знову ж таки його треба якнайменше відкликати з боку Президента, і подати абсолютно нову редакцію, яка б враховувала ті норми, про які ми з вами говоримо. Бо інакше ми його просто-напросто не виправимо аж ніяк. Або приймемо проект Закону 7440-4, який поданий фракцією "Самопоміч", який більш-менш відповідає... А? Ні-ні, там, там вже інше питання. Ми стільки багато напрацювали в розрізі з Конституцією, що сьогодні вже можна.

Але, якщо говорити про вже, про питання, скажімо, технічне, да, законопроектної роботи, таке інше, є дуже непоганий висновок громадської антикорупційної експертизи. Я прошу, щоб всі ознайомились. Це експертизу робив Центр політико-правових реформ, Ігор Коліушко, Хавронюком, да, Миколою Васильовичем, от... Миколою Івановичем. Яка в принципі враховує, що в цьому законопроекті щонайменше 8 корупціогенних ризиків. В цьому законопроекті мається щонайменше 8 корупціогенних ризиків. Відповідно до цього в принципі він навіть може бути поставлений на розгляд Верховної Ради.

Це може бути формальним приводом для того, щоб, в принципі, Президент відкликав цей проект закону і вніс інший, який би врахував всі рекомендації, в тому числі і наших закордонних партнерів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, відповідь від авторів.

ЯКОВЛЄВ Р. Да, дуже дякую. Це, я вважаю, дуже хороша дискусія. Дійсно, багато зауважень, які є важливими. Але так як я не політик, я – юрист, то деякі речі от я хотів би чітко сказати.

Ну, щодо, наприклад, 6011, от пан Юрій говорив, що Венеціанська комісія сказала, що його можна брати, і там все добре. 6011 законопроект – це, дійсно, дуже хороший текст, він є хорошим базисом для роботи, і там багато речей було взято. Але в той самий час, наприклад, процедура призначення суддів завдяки там комісії, яка буде відбіркова, Венеціанська комісія сказала той аргумент, який зараз говорять, що він є ницим, це були прямі слова Венеціанської комісії щодо можливості участі органів України, які визначені законодавством в процедурі відбору, а не може зводитись до формальної процедури.

З іншого боку, дійсно, Венеціанська комісія говорила про special role, і формула, як залучити міжнародну спільноту в цей процес, - це дійсно, наше з вами завдання, як знайти той механізм, де міжнародні партнери будуть реально якісно залучені, і при цьому вони будуть мати визначальну роль.

З іншого боку, знову ж таки, є великі ризики того, що Конституційний Суд може просто взяти і сказати, що це визнається там неконституційною процедурою набір, або суддів зняти, або просто суд закрити. І це не політичне питання, це чисто юридична термінологія, яка будуть... ну не тому що там хтось хоче чи не хоче приймати закон, а тому що Конституційний Суд візьме і розгляне це. І тут треба бути дуже обережним. І, до речі, це знову ж таки не наші слова, це висновки Венеціанської комісії, і те, як вони казали звернути увагу на суверенітет держави, статтю 1 Конституції України.

Щодо юрисдикції НАБУ і того чи там спеціально це зроблено, чи ні. Я так само як і ви дуже хочу, щоб НАБУ як правоохоронний орган, в якого є довіра з боку населення, мав всі механізми. І я хочу, щоб він заходив в суд, який має так само... який не є беззубим, знаєте, коли там складно або зайти, або деякі окремі статті. Я так само як і ви цього дуже сильно хочу. І саме

тому я хочу займатися цим законопроектом і щоб він був прийнятий, і суд був створений. Це дуже для мене важливо особисто, тому що я – громадянин України, і я думаю, так само для всіх інших.

Питання по юрисдикції, дійсно, його можна обговорювати. Наприклад, 209-а стаття, там вона все ж таки заходить під... вона визначена в законодавстві, законопроекті цьому конкретному, не прямо записана, але corruption related crimes.

Щодо перевантаження суду в 30 тисяч доларів, то, дійсно, тут треба говорити про розмір маржі, при якій входять справи. Тому що, ну, не зовсім буде корупцією, коли чиновник... зайде справа по чиновнику, який, не знаю, там, потрапив в ДТП або ще в чомусь. Це не є корупцією. Але от в НАБУ вона може бути ця справа, тому що там є от по 216 статті можливість розслідувати злочини, які пов'язані. Тобто тут треба бути дуже обережним, щоб суд не став таким, який перевантажений дрібними справами, при цьому там визнаний суб'єктом. Це юридична дискусія, це не є політичне обговорення.

Щодо створення іншого, там, тексту законопроекту, відповідає він чи не відповідає. Мені здається, дуже важливо зараз дійсно обговорити всі ці думки, і в кого є які пропозиції. Тому що Венеціанська комісія дала чітко свій висновок. В законопроекті вони враховані. Можливо, там не так, як здається, хотілося, щоб було враховано, або не так, як треба. Я поясню. Ну, дійсно, ми розглядали висновки Венеціанської комісії, ми розглядали законопроект, який є, 6011, 6529, ми розглядали концепцію, створювали порівняльні таблиці, малювали схеми. І якщо щось тут не враховано, в цьому тексті законопроекту, то, мені здається, це питання дійсно проблеми юридичної, її просто можна сісти, обговорити і виправити, це не так складно. Найголовніше, що зараз, ми з вами хочемо прийняти цей суд.

І от політична дискусія, я думаю, вона також важлива, вона має бути. Але юридично і суто технічно, як це все робити, мені здається, ми готові до того, щоб взяти всім разом сісти і чітко по кожному з пунктів по бажанню

нас із вами, як ми це бачимо, пройтися і прийняти якісний законопроект. Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Є ще бажаючі виступити? Якщо немає, то будемо підводити ризику.

Я всім дякую за участь і хочу наголосити на великому ризику, як я бачу, за підсумками цієї дискусії. У нас може, на жаль, скластися найгірший сценарій, коли у нас буде зареєстровано, включено до порядку денного п'ять проектів, але вони не матимуть підтримки і не будуть розглядатися. І таким чином ситуація буде просто заблокована. Тобто, якщо, з одного боку, автори законопроектів, не лише президентського, а й решти, будуть вважати, що всі дискусивні моменти можна внести і виправити до другого читання і будуть на цьому наполягати, а опоненти законопроектів будуть говорити, що лише відкликання і внесення нових законопроектів вирішить ситуацію, тоді у нас буде клінч. І час ітиме, а закон не буде розглядатися. Саме тому, я думаю, ця дискусія має бути продовжена, і, дійсно, це вже буде політична дискусія. Тобто в нас є два рівні дискусії. Один – це рівень експертний, як покращити, власне, ці тексти і як зробити близьким до ідеального Вищий антикорупційний суд. Але є політична дискусія – як саме зробити так, щоб Верховна Рада розглянула пропозиції експертів, врахувала і прийняла їх, особливо не відкладаючи.

Всім дякую за участь. Ми продовжимо цю дискусію, коли офіційно з'явиться законопроект, і ми в комітеті його будемо розглядати